

उरमोडी मोठा प्रकल्प, ता.जि.सातारा
प्रकल्पाचे फेरजलनियोजन

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग
शासन निर्णय क्र.संकीर्ण ०७२४/(३२८/२३)/मोप्र-१

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२
दिनांक : ३० ऑगस्ट, २०२४

संदर्भ :-

१. महाराष्ट्र, शासन निर्णय, जलसंपदा विभाग, क्र.सुप्रमा-०१२२/(०३/२०२२)/मोप्र-१ दि.२१/०६/२०२२
२. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांचे पत्र क्र. मकृखोविम-०१/(१९८/२०२३)/प्र.बां-५/५५७३/सन २०२३ दि.२९/०९/२०२३.
३. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांचे पत्र क्र. मकृखोविम-०१/(२३९/२०२४)/प्र.बां-५/३८१३/सन २०२४ दि.१८/०६/२०२४
४. शासन परिपत्रक क्र.MIS-२०१५/(२५३/१५)/MP dated ०१/०९/२०१५५
५. शासन परिपत्रक क्र. सिंचन-२०२३/(११/२०२३)/जसं(धोरण) दि. २८/०२/२०२४

प्रस्तावना :-

उरमोडी मोठा प्रकल्प हा, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे अंतर्गत "उर्वरीत महाराष्ट्र" या प्रदेशात आहे. या योजनेंतर्गत सातारा जिल्ह्यातील, सातारा तालुक्यातील मौजे परळी येथे कृष्णा नदीच्या उरमोडी या उपनदीवर मातीचे धरण बांधण्यात आले आहे. याच प्रकल्पांतर्गत उरमोडी धरणाचे दक्षिण दिशेला सुमारे पाच कि. मी. अंतरावर मौजे आंबळे (ता. सातारा) जवळील कारहिरा नाल्यावर "आंबळे" हे मातीचे धरण (पूरक जलाशय) बांधणे प्रस्तावित आहे.

प्रकल्पाची एकूण साठवण क्षमता २९०.७१४ द.ल.घ.मी. (उरमोडी धरण- २८२.१४ द.ल.घ.मी. व आंबळे धरण- ८.५७४ द.ल.घ.मी.) असून प्रकल्पाचा उपयुक्त पाणीसाठा २८१.१५५ द.ल.घ.मी. (उरमोडी धरण- २७३.२७३ द.ल.घ.मी. व आंबळे धरण- ८.२८२ द.ल.घ.मी.) एवढा आहे.

सदर प्रकल्पाद्वारे सातारा जिल्ह्यातील सातारा तालुक्यातील ८३०० हेक्टर, खटाव व माण या दोन अवर्षणप्रवण तालुक्यातील प्रत्येकी ९७२५ हेक्टर असे एकूण २७७५० हे. क्षेत्रास (ICA) प्रवाही व उपसा सिंचनाने लाभ मिळणार आहे.

उरमोडी प्रकल्पास रु. २४९९.६२ कोटी किंमतीस तृतीय सुधारित प्रशासकीय मान्यता प्राप्त झाली आहे. उरमोडी प्रकल्पाच्या जलाशयामुळे सातारा तालुक्यातील एकूण २३ गावे व ४ वाड्या बाधित झाल्या आहेत. त्यानुसार प्रकल्पग्रस्तांचे सातारा तालुक्यात ५ खटाव तालुक्यात १४ व माण तालुक्यात ६ गावांमध्ये पुनर्वसन करण्यात आले आहे. उरमोडी धरणामधील बुडीत २३ गावांपैकी ५ गावांचे पुनर्वसन हे सातारा तालुक्यामध्ये झालेले असून संबंधित प्रकल्पग्रस्तांना सातारा तालुक्यामधील जमीन वाटप करण्यात आली आहे.

उपरोक्त उरमोडी प्रकल्पातील ८३०० हे. क्षेत्राबाहेर काही प्रकल्पग्रस्तांना जमीन वाटप करण्यात आलेली आहे. पुनर्वसन अधिनियमाप्रमाणे संबंधित प्रकल्पग्रस्तांना जमिनीस पाणी उपलब्ध करून देण्याची जबाबदारी ही संपादन मंडळाची आहे. प्रकल्पग्रस्तांचे पुनर्वसन करण्यात आलेली मौजे समर्थगांव (अतित) व मौजे काशिळ ही गांवे उरमोडी प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्राबाहेरील असून संबंधित प्रकल्पग्रस्त सिंचनासाठी पाणी उपलब्ध करून देण्याबाबत विनंती करीत आहेत. त्यानुसार सदर क्षेत्रासाठी स्वतंत्र उपसा सिंचन योजनाद्वारे उरमोडी प्रकल्पाच्या लाभक्षेत्राबाहेरील लावंधर उपसा सिंचन योजना, काशिळ उपसा सिंचन योजना व समर्थगांव उपसा सिंचन योजना या योजनांच्या एकूण १०७५ हेक्टर क्षेत्रास सिंचनासाठी पाणी देण्यासाठी महामंडळाकडून संदर्भ क्र.३ नुसार प्रस्ताव प्राप्त झाला आहे. उरमोडी प्रकल्पाचा एकूण पाणीवापर हा महामंडळाचे संदर्भ क्र २ .अन्वये सादर करण्यात आलेल्या कृष्णा खोऱ्याच्या फेर जलनियोजनाच्या आराखड्याच्या मर्यादेत आहे.

याअनुषंगाने उरमोडी प्रकल्पाचे फेरजलनियोजन करणे शासनाच्या विचाराधीन होते. वितरण व्यवस्थेसाठी प्रस्तावित PDN ची कार्यक्षमता (७१.२५%) व इतर प्रकारासाठी संदर्भ क्र. ४ दि. ०१/०९/२०१५ च्या शासन परिपत्रकानुसार त्या त्या ठिकाणाच्या क्षेत्रानुसार कार्यक्षमता विचारात घेतल्यामुळे पाणी वापरात बचत होत आहे . शासन परिपत्रक क्र. सिंचन-२०२३/(११/२०२३)/जस(धोरण) दि. २८/०२/२०२४ नुसार प्रकल्पाच्या पाणी वापराचे फेरनियोजनाबाबत खालीलप्रमाणे शासन निर्णय निर्गमित करण्यात येत आहे.

शासन निर्णय

- १) उपरोक्त नमूद बदलानुसार कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांनी संदर्भ क्र. ३ अन्वये सादर केलेल्या पाणी वापराच्या फेर जलनियोजनास “परिशिष्ट-अ” नुसार मान्यता देण्यात येत आहे.
- २) प्रकल्पाचा पाणीवापर कृष्णा पाणी तंटाला लवादाने अनुज्ञेय केल्याप्रमाणे कृष्णा खोऱ्याचे जलनियोजनाच्या मर्यादेत राहिल, याची दक्षता घेण्यात यावी.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२४०८३०१७३३२८५४२७ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(संदिप भालेराव)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

सहपत्र- परिशिष्ट -अ

प्रत,

१. मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र राज्य, यांचे सचिव.

२. मा. मुख्यमंत्री महोदयांचे स्वीय सहाय्यक.
३. मा. मंत्री, स्वीय सहाय्यक, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. राज्यमंत्री, स्वीय सहाय्यक, जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. विधानसभा/विधान परिषद सदस्य सर्व.
६. स्वीय सहाय्यक, अपर मुख्य सचिव (जसं), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
७. स्वीय सहाय्यक, सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
८. स्वीय सहाय्यक, सचिव(प्रकल्प समन्वय), जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
९. कार्यकारी संचालक, महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे.

उरमोडी प्रकल्पाचे पाणी वापराचे फेरनियोजन
शासन निर्णय क्र. संकीर्ण ०७२४/(३२८/२४)/मोप्र-१ दिनांक- ३० ऑगस्ट २०२४

“परिशिष्ट - अ”

अ.क्र.	मंजूर तृतीय सुप्रमानानुसार पाणीवापर (अ.घ.फु.)	फेर जल नियोजनानुसार पाणीवापर (अ.घ.फु.)
१	सिंचनासाठी पाणीवापर	
	८.९४	
		सिंचनासाठी पाणीवापर (उरमोडी प्रकल्प)
		८.८१९
		लावंघर उपसा सिंचन योजना
		०.०६०
		काशिळ उपसा सिंचन योजना
		०.०६३
		समर्थगांव उपसा सिंचन योजना
		०.०५८
२	बाष्पीभवन तुट	बाष्पीभवन तुट
	०.५२	०.५२०
३	पिण्यासाठी पाणी वापर	पिण्यासाठी पाणी वापर
	०.३८	०.३००
४	औद्योगिक पाणी वापर	औद्योगिक पाणी वापर
	०.१४	०.१४०
	एकूण	एकूण
	९.९८	९.९६०

(संदिप भालेराव)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन